

Управленски дейности в НАТУРА 2000¹

Обхват на предложените мерки в НПРД

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
определян на атура 2000 места	1	Администриране на процеса, свързан с избора на местата		
	2	Научни изследвания/проучвания за определяне на местата – проучвания, инвентаризация, картиране, оценка на състоянието	М 1 - Допълване на сухоземната част от мрежата от защитени зони.	Провеждане на научни изследвания, в т.ч. наемане на необходим научно-изследователски персонал, организиране и провеждане на работни срещи и сбирки, съставяне на бази данни и т.н.
			М 2 - Определяне и допълване на мрежата от морски защитени зони.	Провеждане на научни изследвания, в т.ч. наемане на необходим научно-изследователски персонал, организиране и провеждане на работни срещи и сбирки, съставяне на бази данни и т.н. Проучвания на видове и местообитания в морските зони от НАТУРА 2000, определяне на природозащитното състояние и картиране, в т.ч. разработване и прилагане на методики за определяне на природозащитното състояние на видовете и природните местообитания в морски зони от НАТУРА 2000.
	3	Подготвяне на изходна	М 3 – Работа със	Подготовка на наръчници, семинари, работни срещи,

¹ Financing Natura 2000, Guidance Handbook, revised version

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
		информация и информационни материали	заинтересованите страни в подкрепа на изпълнението на М 1 и М 2.	образователни материали и други средства за изграждане на капацитет.
	4	Пилотни проекти	М 4 – Развитие на програма за консултиране на частни собственици/ползватели на земи/ гори за упражняване на практики във връзка със спецификите на управлението в защитените зони от Natura 2000 мрежата.	Подготовката и реализацията на пилотни проекти в зоните от мрежата НАТУРА 2000, а именно изготвяне и въвеждане на програма за консултиране
			М 5 – Развитие на програма за консултиране на частни собственици на водни обекти за	Подготовката и реализацията на пилотни проекти в зоните от мрежата НАТУРА 2000, а именно изготвяне и въвеждане на програма за консултиране

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			упражняване на практики във връзка със спецификите на управлението в защитените зони от Натура 2000 мрежата.	
			М 6 - Устойчиво управление на отпадъци или биомаса в териториите от мрежата НАТУРА 2000.	Пилотни проекти за управление на отпадъци или биомаса в териториите от мрежата НАТУРА 2000, в т.ч.: въвеждане на домашно компостиране за домакинства, проекти за оползотворяване на различните видове отпадъчна биомаса и изграждане на пилотни обекти, оползотворяване на отпадъчни води (битови и от животновъдството) за производство на биомаса при минимизиране на риска за екосистемните функции на ландшафта, въвеждане на разделно събиране на „зелени“ отпадъци в общините, чиито територии попадат в НАТУРА 2000, управление на отпадъци от туристически дейности, извършвани в НАТУРА 2000; проекти за въвеждане на нисковъглеродни практики за преработката на оборски тор в земеделски стопанства в НАТУРА 2000 (напр. компостиране, преработка в биогаз в анаеробни условия).
			М 7 – Насърчаване създаването на „зелени работни места“ около и в териториите от мрежата Натура 2000.	Създаване на моделни механизми и реализация на проекти за „зелена заетост“ при реализация на бизнес-практики, осъществявани на територии от мрежата НАТУРА 2000; <ul style="list-style-type: none"> ✓ Пилотни проекти за подкрепа на заетостта с положителен или неутрален ефект върху защитени зони от НАТУРА 2000, включително и нови работни места, произтичащи от нови технологии и сектори; ✓ Пилотни проекти за зелена заетост с цел подпомагане на нови и съществуващи бизнеси в подкрепа на изпълнението на плановете за управление на защитените зони

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			<p>М 8 – Насърчаване развитието на зелена икономика около и в териториите от мрежата Натура 2000, попадащи в обхвата на ПРСР.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Пилотни проекти за повишаване на ефективността в потреблението на водни и енергийни ресурси в селското стопанство, развивано в територии от мрежата НАТУРА 2000; ✓ Създаване на демонстрационни ферми за устойчиво екологосъобразно земеделие и управление на ливадите, пасищата и мерите; ✓ Прилагане на агролесовъдски системи като модели за устойчиво използване на земите
			<p>М 9 – Пилотни и демонстрационни проекти за насърчаване развитието на зелена икономика около и в териториите от мрежата Натура 2000, извън обхвата на ПРСР.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Пилотни проекти за намаляване на въздействията от съществуващи и нови инвестиционни обекти върху природни местообитания и видове (ограничаване или намаляване на влиянието на МВЕЦ, ветрогенераторни и соларни паркове); ✓ Създаване или обвързване със съществуващ гаранционен фонд за стимулиране на бизнеса в защитени зони от НАТУРА 2000 (в т.ч. екологични производства и услуги);
			<p>М 10 – Насърчаване преминаването към нисковъглеродна икономика в териториите от мрежата Натура 2000.</p>	<p>Пилотни проекти за подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори;</p>
			<p>М 11 – Насърчаване на екологощадящото поведение у подрастващите.</p>	<p>Реализацията на пилотни проекти за разработване на програми и въвеждане на „зелено“ образование, насърчаващо екологощадящо поведение у подрастващите, чрез активни избираеми форми на обучение.</p>
			<p>М 12 – Намаляване на антропогенния натиск върху защитените зони от мрежата Натура 2000 чрез въвеждане на</p>	<p>Реализацията на пилотни проекти за енергийна автономност на сградите в населените места в зони на НАТУРА 2000, вкл. добиване на енергия за собствени нужди.</p>

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			пилотни практики за енергийна ефективност в населените места около и на територията на зоните.	
			М 13 - Предотвратяване на засушаването в местообитания в следствие на климатични промени.	Пилотни проекти за предотвратяване на засушаването в местообитания в следствие на климатични промени, в т.ч.: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Разработване на системи за ранно прогнозиране на необходимостта от възстановяване на водния режим на нарушени местообитания; ✓ Въвеждане на практики за алтернативно водоснабдяване на обектите чрез собствени водоизточници за повърхностни или подземни води, когато в производството не е задължително ползването на питейна вода.
			М 14 - Пазарна подкрепа за реализацията на продукти и услуги, произведени/доставени от територии от мрежата Натура 2000	Създаване на марка „НАТУРА 2000“ за продукти и услуги;Идентифициране, разработка/ производство и пазарна реализация на специфични продукти и услуги, произведени/доставени от територии от мрежата Натура 2000.
			М 15 - Организация и провеждане на иновативни екологични събития.	(НИКС) - Организация и провеждане на атрактивни, иновативни форми (събития) на местно и/или национално ниво, включително фестивове, паради, фестивали, природо-научни творчески конкурси, културни и арт практики и др., с цел осигуряване на широка обществена подкрепа и затвърждаване на интереса към НАТУРА 2000.
планиране и управление	5	Изготвяне на планове за управление, стратегии и схеми	М 16 - Изготвяне/ актуализиране на планове за управление	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Разработване и/или актуализиране на планове за управление, планове за действие, планове за земеползване и т.н. (вкл. научни изследвания, проучвания на нуждите от планиране и изпълнение, базирано на солидни познания); ✓ Хармонизиране на планови/стратегически

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			<p>М 17 – Подкрепа за развитие и управление на екосистемни услуги.</p>	<p>документи, относими за една и съща територия.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Разработване на методика за оценка и устойчивостяване на екосистемни услуги и концепция за тяхното устойчиво и социално-поносимо управление; ✓ Инвентаризация и устойчивостяване на екосистемните услуги; ✓ Разработване на схема за възмездно ползване на екосистемни услуги от защитените зони от НАТУРА 2000.
			<p>М 18 – Развитие на единна картографска основа, включваща и териториите на защитените зони от Натура 2000 мрежата.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Постигане на съответствие между КВС (карта на възстановената собственост), КК (кадастрална карта) и „физически блокове“; ✓ Отразяване на границите на защитените зони от НАТУРА 2000 и приложимите към тях режими в КВС и КК; ✓ Създаване на база данни и изготвяне на интерактивна карта на земеползване със синхронизирано ползване от всички заинтересовани институции. ✓ Изграждане на цялостен горски кадастър за подобряване на информационното осигуряване на процесите, свързани с планирането и управлението на горските територии в мрежата Натура 2000 (напр. % мъртва дървесина, данни за недървесни горски видове, характерни за природните местообитания и др.). Създаване на единна интернет базирана система за публичен достъп до пълната информационна база; ✓ Картиране на съществуващата и анализ на състоянието на обектите на зелената инфраструктура; Създаване и управление на единна база данни за туристическите услуги, природни атракции и обекти на културно-историческото наследство в защитените зони от НАТУРА 2000.

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			<p>М 19 - Осигуряване на устойчиво планиране на дейностите в териториите от мрежата Натура 2000</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Анализи на ефективността на дейностите по опазване на биологичното разнообразие и по поддържане на благоприятното природозащитно състояние на местообитания и видове; ✓ Проучване на необходимостта от развитие и поддържане на системата за запазване на генетични ресурси на растителни видове, формиращи природни местообитания в неблагоприятно природозащитно състояние; ✓ Оценка на ефективността от прилагането на Режимы за устойчиво управление на горите в НАТУРА 2000, одобрени от НСБР и утвърдени за прилагане със заповед на началника на ИАГ, вкл. актуализирането им; ✓ Разработване на план за предотвратяване на фрагментацията на горските местообитания; ✓ Преодоляване на съществуващи пропуски в научната информация за влажните зони чрез целеви проучвания на видове и местообитания; ✓ Целеви проучвания на биотичните и абиотичните компоненти на природните екосистеми във влажните зони, вкл. оценка на въздействието на климатичните промени; ✓ Оценка на влиянието на климатичните промени върху консервационното състояние на приоритетни видове и природни местообитания.
			<p>М 20 – Разработване на планове за действие на приоритетни видове.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Набиране на допълнителна информация, необходима за изготвянето на планове за управление на отделни целеви видове, напр. картиране, инвентаризация и оценка на състоянието на скалите и скалните масиви в Натура 2000, като местообитание за гнездене на петрофилни видове птици и др.; ✓ Разработване на планове за действие на застрашени

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				видове.
			М 21 – Подкрепа за устойчивото ползване на ловните видове птици от Приложение 2 на ЗБР и опазване на неловните видове.	Разработване, приемане и изпълнение на Национална стратегия за развитие на ловното стопанство в Натура 2000, с оглед устойчивото ползване на ловните видове птици от Приложение 2 на ЗБР и опазване на неловните видове.
			М 22 – Ограничаване антропогенното замърсяване на водите	✓ Разработване/ актуализация на програми за управление и пречистване на води от стари рудници, хвостохранилища и прилежащи отвали за територии, попадащи в НАТУРА 2000.
			М 23 – Оценка на влиянието на климатичните промени върху целеви видове и природни местообитания	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Оценка на влиянието на климатичните промени върху природозащитното състояние на приоритетни видове и природни местообитания; ✓ Проучване на влиянието на промените в климата върху приоритетни екосистеми.
			М 24 – Планиране развитието на зелени форми на туризъм около и на територията от мрежата Натура 2000.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Приоритизиране и определяне на защитени зони от НАТУРА 2000 според потенциала и възможностите за зелен туризъм с цел разработване на програми за зелен туризъм; ✓ Анализ на туристическите ресурси и възможностите за развитие на зелени форми на туризъм; ✓ Изготвяне на специфични оценки за намаляване влиянието на туристическата инфраструктура и/или дейности върху природозащитното състояние на видовете и природните местообитания; ✓ Изработване на индикатори за мониторинг и оценка на въздействието при управлението на зелен туризъм в и около защитени зони от НАТУРА 2000. ✓ Разработване/актуализация на планове за развитие на зелен туризъм в зоните от НАТУРА 2000, вкл. планове за ограничаване на въздействието на

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<p>увреждащи туристически и спортни практики (напр. извънпътното каране на МПС, спелеотуризм, скално катерене, риболов и др.), планове за управление на риска от туристически дейности и т.н.</p> <p>✓ Изработване на планове за туристическа инфраструктура, която да разнообразява възможностите за зелен туризъм и същевременно да ограничава възможните негативни въздействия върху защитени зони от НАТУРА 2000.</p>
	6	Формиране на управленски органи	М 25 – Развитие на управленски подход за ЗЗ от НАТУРА 2000.	Изработка на анализи и провеждане на проучвания, подпомагащи/ обосноваващи избора на управленски подход на ЗЗ от НАТУРА 2000 (централизиран, децентрализиран и комбиниран); Изготвяне на анализ на ефективността на съществуващата законова и нормативна база, регламентираща промените в предназначението, начините на ползване и собствеността на териториите в защитените зони от НАТУРА 2000 и на препоръки за нейното усъвършенстване.
			М 26 – Прилагане на управленски подход в ЗЗ от НАТУРА 2000	Изготвяне на оценка на капацитета за изпълнение на дейности по управление от заинтересовани страни, вкл. за контрол при изпълнение на проекти и дейности/ инициативи с европейско финансиране, опции за делегиране на правомощия; Разработване на правила, процедури и правилници за устойчиво управление на защитените зони от НАТУРА 2000, предназначени за органите на управление и администриране на ЗЗ; Подпомагане на процеса на управление на ЗЗ чрез стартово финансиране за управленски органи на защитените зони; извършване на предпроектни

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				проучвания, подготовка на планове за управление; Избор на заинтересовани страни, които да се включат в управлението на защитените зони от НАТУРА 2000 и разработване на препоръки за развитие и повишаване на капацитета и ресурсното обезпечаване на управлението на зоните.
	7	Консултации – обществени срещи, съгласуване със собствениците на земи	М 27 - Сдружаване на собственици/ползватели на земи/гори с цел съвместни дейности.	Сдружаване на собственици/ ползватели на земи/гори с цел съвместни дейности по разработване и прилагане на добри практики, сътрудничество със сродни организации в Европа, изготвяне на съвместни позиции, провеждане на преговори и др.
			М 28 - Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	Сдружаване на собственици/ ползватели водни тела с цел съвместни дейности по разработване и прилагане на добри практики, сътрудничество със сродни организации в Европа, изготвяне на съвместни позиции, провеждане на преговори и др.
			М 29 – Развитие на координационни механизми във връзка с управлението на защитените зони от НАТУРА 2000.	Подобряване на процеса на координация между заинтересованите страни и други свързани с управлението на защитените зони от НАТУРА 2000 институции чрез разработване и въвеждане на координационни механизми за работа. Обхваща разходи за организиране на семинари и работни срещи, публикуване на резултати от обсъждания, финансова подкрепа за заинтересовани страни, координационни дейности (пътуване, форуми, работни срещи).
			М 30 - Подобряване и развитие на механизмите за обществени консултации.	Подобряване и развитие на механизмите за обществени консултации, в т.ч. създаване на нови форми за ефективно участие на заинтересованите страни в процеса на планирането и прилагането на документите за национално, регионално и местно устойчиво управление на територии в защитени зони от НАТУРА 2000.

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			<p>М 31 - Планиране и провеждане на регионални кампании за обществено осведомяване за НАТУРА 2000.</p>	<p>(НИКС) - Планиране и провеждане на регионални кампании за обществено осведомяване за НАТУРА 2000 чрез екосъветник в Областни информационни центрове (ОИЦ). Мярката включва регионални информационни кампании, целящи основно/първоначално информиране на представителите на ЗС. Кампаниите следва да са съобразени със специфичните идентифицирани информационни потребности във всеки регион и със съществуващите нагласи. Биха могли да се финансират дейности, свързани с планирането и прилагането на конкретни информационни похвати: семинари, срещи, дискусии, кръгли маси, дейности по връзки с медиите на местно ниво, всякакъв вид събития, водещи до по-висока достъпност и по-лесна усвояемост на основната информация за НАТУРА 2000 по региони; дейности, свързани с анализ и отчитане на ефекта от кампаниите.</p>
			<p>М 32 - Планиране и провеждане на национални информационни кампании за представяне на възможностите (ползите), които предоставя мрежата НАТУРА 2000.</p>	<p>(НИКС) - Планиране и провеждане на национални информационни кампании за представяне на възможностите (ползите), които предоставя мрежата НАТУРА 2000.</p>
			<p>М 33 - Планиране и провеждане на поддържащи информационни кампании насочени към заинтересованите страни.</p>	<p>(НИКС) - Планиране и провеждане на поддържащи информационни кампании насочени към заинтересованите страни.</p>
			<p>М 34 - Организация и провеждане на годишен национален/международен форум по актуални теми, свързани с НАТУРА 2000.</p>	<p>(НИКС) - Организация и провеждане на годишен национален/международен форум по актуални теми, свързани с НАТУРА 2000.</p>
			<p>М 35 - Организация и провеждане на годишен</p>	<p>(НИКС) - Организация и провеждане на годишен национален конкурс за номиниране на най-добри</p>

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			национален конкурс за номиниране на най-добри проекти с принос към НАТУРА 2000.	проекти с принос към НАТУРА 2000;
			М 36 - Организиране и провеждане на заседания на срещи на Комитета за наблюдение на НПРД и НИКС.	(НИКС) - Организиране и провеждане на заседания на срещи на Комитета за наблюдение на НПРД и НИКС.
			М 37 - Подкрепа за партньорство в управлението на защитени зони от мрежата Натура 2000 през границата.	Създаване и функциониране на съвместни трансгранични комисии и работни групи за управлението на трансграничните защитени зони и комплекси.
	8	Преглед на планове за управление, стратегии и схеми		
	9	Режийни разходи на управленските органи (поддръжка на сгради и оборудване)	М 38 - Режийни разходи на управленските органи.	Осигуряване на управлението на защитените зони от НАТУРА 2000 чрез финансиране на режийни разходи за поддръжка на инфраструктурата, консумативи, пътни разходи, наеми и т.н. на управленските органи с изключение на текущите разходи за персонал.
	10	Поддържане на съоръженията за обществен достъп до местата и тяхното използване, интеграционни дейности, наблюдателни и информационни пунктове и др.	М 39 - Поддържане на съоръженията за обществен достъп до и около защитените зони от мрежата НАТУРА 2000.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Оценка на съоръженията за обществен достъп до и около НАТУРА 2000 и идентифициране на потребности от подобряване и разработване на съоръжения за достъп, в съответствие с плановете за управление на защитените зони; ✓ Поддържане на съоръженията за обществен достъп до и около НАТУРА 2000 и идентифициране на потребности от подобряване и разработване на съоръжения за достъп, в съответствие с плановете за управление на защитените зони; ✓ Поддържане на инфраструктурата за обществено ползване, съдействаща за развитието на зелени форми на туризъм (напр. инфраструктура, повишаваща културно-развлекателната стойност на

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<p>местата, като например маркировка, наблюдателни площадки и пътеки или посетителски центрове), в съответствие с плановете за управление на защитените зони;</p> <p>✓ Разработване на карти, гидове, софтуер за целите на зеления туризъм в защитените зони от НАТУРА 2000.</p>
	11	Персонал (проектни изпълнители, еколози, охранители/рейнджъри, работници)	М 40 - Текущи разходи за персонал на управленските органи.	Финансиране на текущи разходи за персонал на управленските органи;
			М 41 - Подкрепа за създаване на зелени работни места в управлението на ЗЗ.	Подкрепа за създаване на работни места и/или подпомагане на нови и съществуващи бизнеси, свързани с изпълнението на плановете за управление на защитените зони и/или за екологосъобразно производство на продукти или предоставяне на услуги с позитивен екологичен ефект; подкрепа за създаване на работни места за ограничаване на нерегламентиран лов и риболов и събиране на диви животни с цел търговия и преместване, в т.ч. браконьерство.
			М 42 - Подкрепа за финансиране за създаване и оборудване на местни доброволчески групи.	Финансиране за създаване и оборудване на местни доброволчески групи за ограничаване на негативно влияние (вандализъм, природни бедствия и т.н.) върху състоянието на видове и природни местообитания.
Текущо управление на местообитанията и мониторинг	12	Управление на местообитания	М 43 - Подобряване на структурата и функциите на горските природни местообитания.	<p>✓ Прилагане на лесовъдски системи с дългосрочен възобновителен период за формиране на хетерогенна пространствена структура на дървостойките;</p> <p>✓ Извършване на отгледни мероприятия за формиране на оптимален състав на дървостойките;</p> <p>✓ Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта;</p> <p>✓ Управление на мъртвата дървесина;</p>

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Трансформация на издънковите гори в семенни, трансформация на горски култури; ✓ Запазване и толериране на ценните и устойчиви форми на редките и застрашени дървесни видове и форми; ✓ Поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие; ✓ Увеличаване на площите на горски местообитания и реинтродукция на видове (вкл. залесяване на видове от местен произход); ✓ Премахване на неблагоприятни влияния или практики, възпрепятстващи естественото възобновяване на гори (вкл. нарушаване на нормалния влажностен режим на месторастенията, деградация на горите и обезлесяване поради интензивна паша, ерозионни процеси и горски пожари, промяна в предназначението на земите); ✓ Преместване и създаване на пробни площадки за адаптиране на горски видове, в т.ч. референтни пробни площадки за наблюдение (оценка какви видове от горските екосистеми могат да изместят настоящите горски екосистеми и как това би се отразило конкретно на новите и на старите видове)
			<p>М 44 - Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Възстановяване на открити тревни асоциации чрез реинтродуциране на типичното видово разнообразие; ✓ Управление на деградирани земеделски земи чрез биологична рекултивация с характерни за района тревни видове и прилагане на противоерозионни мерки и техники за обработка на почвата.
			<p>М 45 - Подобряване на структурата и функциите на крайбрежните и морските природни местообитания.</p>	<p>Поддържане и подобряване на природозащитното състояние на крайбрежните и морските екосистеми, включително възстановяване, осигуряване на биокоридори, управление на специфични природни</p>

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				местообитания.
			М 46 - Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания от влажните зони.	Поддържане и подобряване на природозащитното състояние на екосистемите от влажните зони, включително възстановяване, осигуряване на биокоридори, управление на специфични природни местообитания.
	13	Управление на видове	М 47 - Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Природозащитни управленски дейности по поддържане и подобряване на природозащитното състояние на местообитанията на видовете, включително възстановяване, осигуряване на биокоридори, управление на специфични видове (растителни и животински), изготвяне на планове за действие и др.; ✓ Преки природозащитни дейности, насочени към, видове, обект на опазване в защитените зони (непродуктивни инвестиции): къщички за птици и изкуствени гнезда, кацалки, буферни ивици от местни растителни видове, единични и групи дървета от местни видове, затревявания, проходи за риби, предпазни съоръжения за птици срещу токови удари по електропроводи, малки точкови обекти и др.); ✓ Възстановяване на застрашени видове и реинтродукция в естествените им местообитания.
			М 48 - Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи крайбрежните и морските екосистеми.	Природозащитни управленски мерки - поддържане и подобряване на природозащитното състояние на видове, включително възстановяване, осигуряване на биокоридори, управление на специфични видове (растителни и животински), изготвяне на планове за действие и др.
			М 49 - Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи екосистемите от влажните зони.	✓ Природозащитни управленски мерки - поддържане и подобряване на природозащитното състояние на природните местообитания, включително възстановяване, осигуряване на биокоридори,

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<p>управление на специфични видове (растителни и животински), изготвяне на планове за действие и др.;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Възстановяване на естествената растителност на влажните зони; ✓ Изпълнение на мерки за ограничаване на притока на биогени и ограничаване на сукцесионните процеси.
	14	Управление на агресивни чужди видове	М 50 - Изготвяне на планове за действие за инвазивни видове.	Изготвяне на планове за действие за инвазивни видове, вкл. национална инвентаризация на инвазивните видове, които променят или застрашават екологичните характеристики на защитените зони от мрежата Natura 2000.
			М 51 - Управление на инвазивни видове	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Прилагане на разнообразни управленски практики насочени към намаляване въздействието на инвазивните видове, вкл. контролиране на популациите на инвазивни чужди видове в зоните в NATURA 2000; ✓ Обмен на информация на трансгранично ниво относно специфични проблеми и мерки за влиянието на изменението на климата върху видовете и екосистемите, по-специално инвазивните видове; ✓ Създаване и финансиране на икономически механизми за справяне/отстраняване с/на инвазивните видове.
	15	Прилагане на управленски схеми и споразумения със собственици и управители на земи или водни басейни с цел опазване на определени предписания	М 52 - Подкрепа за прилагане на агроекологични мерки	Прилагане на агроекологични мерки, напр. природосъобразни методи за производство, възстановяване на местообитания върху земеделски земи, екстензивно животновъдство, опазване на ливади и пр.;
			М 53 - Подкрепа за прилагане на горскоекологични мерки	Прилагане на горскоекологични мерки, напр. обособяване на зони без стопанска намеса, запазване на достатъчно количество мъртва дървесина с различен произход и вид, контрол върху или премахване на инвазивни видове,

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				залесяване или повторно залесяване с местни видове, мерки за поощряване на естественото възобновяване на горските местообитания, запазване на ценни и редки видове и т.н.
			М 54 – Подкрепа за интеграционни дейности за провеждане на устойчиви практики в земеделието и горското стопанство	Изпълнение на интеграционни дейности за провеждане на устойчиви практики в земеделие и горско стопанство, чрез поддържане на изградени съоръжения за водопой, заслони за животни, хранилки за диви животни и т.н.
			М 55 – Подкрепа за въвеждане и прилагане на природосъобразни лесовъдски практики в горите от мрежата Натура 2000	Въвеждане и прилагане на природосъобразни лесовъдски практики в горите от мрежата Натура 2000 (вкл. лесовъдски системи с дългосрочен възобновителен период за формиране на хетерогенна пространствена структура на дървостойките, извършване на отгледни мероприятия за формиране на оптимален състав на дървостойките, идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта, управление на мъртвата дървесина, запазване и толериране на ценните и устойчиви форми на редките и застрашени дървесни видове и форми, поддържане на биологичното и ландшафтно разнообразие), вкл. горска сертификация.
			М 56 – Компенсаторни плащания за собственици/ползватели на земи/гори, намиращи се на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Плащания за природни ограничения на фермери в планински райони; ✓ Плащания за природни ограничения на фермери в райони, различни от планинските; ✓ Плащания по НАТУРА 2000 и плащания, свързани с Директива 2000/60/ЕС (Рамковата директива за водите) – за земеделски земи; ✓ Плащания по НАТУРА 2000 за гори.
			М 57 – Други мерки за подкрепа на собственици/ползватели на земи/гори, намиращи се на територията на защитените	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Дейности по първоначално залесяване на неземеделски земи с цел възстановяване на ценни горски местообитания; ✓ Подпомагане на техническото обезпечаване на

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			зони от мрежата Натура 2000.	<p>земеделските стопанства за обработване на почвата;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Насърчаване на екстензивно пасищно отглеждане на животните; ✓ Планиране и въвеждане на алтернативни методи за отглеждане на селкостопански култури, заместващи биоциди, хормони, химикали и др.; ✓ Подкрепа за преминаване към биологично земеделие и горско стопанство, вкл. за производство на традиционни култури и местни породи животни; ✓ Насърчаване на публично-частни партньорства за прилагане на мерките за устойчиво управление на земи и гори
			М 58 – Подкрепа за групи производители, въвеждащи мерки за увеличаване на биоразнообразие	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Подпомагане на групи производители, въвеждащи мерки за увеличаване на агробиоразнообразие на ниво ферма и регион, вкл. мониторинг, разпространение на добри практики, създаване на нови или поддържане на съществуващи буферни ивици/зони по границата с водни обекти, отглеждане на изчезващи или местни видове (напр. лимец, сусам, картофи, овощни и др.); ✓ Подпомагане изграждането на групи производители на биологични и традиционни, местни продукти и храни; ✓ Развитие на мрежи и канали за дистрибуция на биологични и традиционни, местни продукти и храни в България.
			М 59 - Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки	Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки, напр. поддържане на природни местообитания в зони с аквакултури и т.н. (отнася се по-скоро за аквакултурите, отколкото за рибовъдството) в защитените зони от мрежата Натура 2000.
	16	Предоставяне на услуги; компенсация за загубени права и	М 60 - Компенсиране/преодоляване на щети,	Компенсиране, напр. на земеделски и горски стопани или други земевладелци или ползватели, на пропуснатите ползи в

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
		пропуснати ползи; постигане на „съгласение“ за приемливост със съседите	причинени от Натура 2000 видове.	резултат на управленски предписания, изисквани за НАТУРА 2000, напр. загуба от реколта от защитени видове животни, в т.ч. птици, компенсирани на загуби на приходи, поради ограничено използване на торове и пестициди, доколкото това се изисква от плановете за управление на съответната защитена зона и т.н.
	17	Мониторинг и проучване	М 61 - Еднократни разходи, свързани с мониторинг и проучване.	Еднократни разходи, свързани с мониторинг и проучване, напр. разработване на плановете за мониторинг, методи и съоръжения, обучение на персонал; Планиране, развитие на мониторингов компонент за оценка на състоянието на елементите на зелената инфраструктура.
			М 62 - Текущи разходи, свързани с биологичен мониторинг на видове и природни местообитания в и извън мрежата НАТУРА 2000, мониторинг на състоянието на елементите на зелената инфраструктура.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Текущ биологичен мониторинг на видове и местообитания в и извън мрежата НАТУРА 2000; ✓ Реализация на мониторинг на състоянието на елементите на зелената инфраструктура;
			М 63 - Проучвателен мониторинг в морски и крайбрежни територии от НАТУРА 2000, мониторинг на състоянието на елементите на зелената инфраструктура.	✓ Проучвателен мониторинг в морски и крайбрежни територии от НАТУРА 2000 за отглеждане на аквакултури, с цел оценка на ефекта върху природозащитното състояние на ценни видове и природни местообитания.
			М 64 – Подготовка и провеждане на мониторинг, оценка и докладване на изпълнението на НИКС и НПРД.	Подготовка и провеждане на мониторинг, оценка и докладване на изпълнението на НИКС и НПРД, вкл. разработване на инструментариум за управление, мониторинг, оценка и докладване на изпълнението на НПРД и НИКС.
			М 65 – Текущ мониторинг на състоянието на екосистемите	Разработване и прилагане на единна схема/програма за мониторинг и оценка на състоянието, структурата и

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				функциите на екосистемите, попадащи в мрежата Натура 2000, в т.ч. проучване и оценка на въздействието на туризма върху състоянието на екосистемите.
			М 66 - Текущ мониторинг на състоянието на повърхностните и подземни води.	Изпълнение на дейностите за поддържането на качеството на повърхностните и подземните води, като фактор за опазване на биоразнообразието.
			М 67 - Текущ мониторинг на туристическия поток	Осъществяване на текущ мониторинг на посетителския поток
			М 68 - Оценка на въздействието на туристическата дейност в територии по Натура 2000 върху състоянието на екосистемите	Проучване и оценка на въздействието на туризма върху състоянието на екосистемите
	18	Управление на риска	М 69 - Изготвяне на планове за противопожарна защита и управление на риска от пожари	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изготвяне на планове за противопожарна защита, развитие на съответната инфраструктура и осигуряване на оборудване; ✓ Осигуряване на необходимото техническо оборудване за наблюдение и непосредствено гасене на горски пожари. ✓ Превенция на пожарите на територията на защитените зони от Натура 2000, чрез въвеждане на системи за ранно предизвестяване;
			М 70 - Изготвяне на планове за защита от наводнения, развитие на съответната инфраструктура и осигуряване на оборудване.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Идентификация и картиране на местата в мрежата Натура 2000 с повишен риск от природни бедствия като пожари, наводнения, ерозия, свлачища, за които ще се прилагат мерки за управление на риска; ✓ Изготвяне на планове за защита от наводнения, модели на заливни зони и др.; ✓ Оптимизиране и модернизиране на мрежата за метеорологичен и хидрометричен мониторинг за получаване на повече и по-надеждни данни за водния ресурс; ✓ Създаване на хидроложки модели за управление на

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<p>водите;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Разработване на единен проект за всеки речен басейн за провеждане на висока вълна и интегриране на мерки за подобряване на хидроморфологичното състояние на влажните зони;
			М 71 - Управление на риска от наводнения	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Въвеждане на екосистемно базирани решения за управление на риска от наводнения (напр. възстановяване на заливни зони, подобряване на задържането на водите в различните райони и др.); ✓ Провеждане на дейности, ограничаващи ерозията в речните тераси; ✓ Биологично укрепване на бреговете (зелена инфраструктура), където е необходимо, с цел превенция на риска от наводнения; ✓ Мероприятия за възстановяване и защита на речните брегове и корита от ерозия; ✓ Подпомагане на възстановяването на влажните зони с цел защита срещу наводнения и изграждане на мрежа от защитени области, напр. по поречието на р. Дунав, известна като DANUBEPARKS.
	19	Текущо наблюдение на местата	М 72 - Надзорни, охранителни и патрулни дейности.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Текущи надзорни, охранителни и патрулни дейности- средства за персонал, консумативи, пътни и др. разходи за осъществяване на надзорните охранителни дейности, в т.ч. с цел контролиране на увреждащи рекреационни дейности, контрол на вредни стопански практики и защита срещу пожари; ✓ Систематизиране и управление на събраната информация; ✓ Подобряване употребата на регулаторни инструменти за намаляване на точкови и разпръскващи източници на замърсяване от селското стопанство и горите.
	20	Осигуряване на информация и	М 73 - Развитие на ИКТ	✓ Развитие на ИКТ основа за електронно правителство

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
		информационни материали	приложения в подкрепа управлението на защитените зони от Натура 2000 мрежата.	<p>на приложения за управление на защитените зони от НАТУРА 2000;</p> <p>✓ Разработване на ИКТ приложения за промотиране на обучителни възможности и укрепване на капацитета за планиране и реализация на инвестиционни решения, основани на развитието на зелена инфраструктура;</p> <p>✓ Създаване на система и механизъм за обмен на информация между заинтересованите страни (предприемачи, национални и местни власти, НПО и асоциации от тях) в областта на устойчивия туризъм в територии по НАТУРА 2000.</p>
			М 74 - Създаване, организация и функциониране на виртуален офис за връзки с медиите за текущо обществено информиране по всички теми, свързани с НАТУРА 2000.	(НИКС) - Създаване, организация и функциониране на виртуален офис за връзки с медиите за текущо обществено информиране по всички теми, свързани с НАТУРА 2000.
			М 75 - Разработване на инструментариум за информационно обезпечаване на изпълнението на НПРД и НИКС.	(НИКС) - Разработване на инструментариум за информационно обезпечаване на изпълнението на НПРД и НИКС.
			М 76 - Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПОС.	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПОС
			М 77 - Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти,	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ПРСР

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ПРСР.	
			М 78 - Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПРСР.	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от Програма рибарство и аквакултури.
			М 79 - Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПДУ.	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на дейности, свързани с НАТУРА 2000, в рамките на проекти по ОПДУ
			М 80 - Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПРЧР.	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на дейности, свързани с НАТУРА 2000, в рамките на проекти по ОПРЧР.
			М 81 - Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от програми за трансгранично сътрудничество.	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с Натура 2000, финансирани от програмите за териториално сътрудничество.
	21	Тренинг и обучение	М 82 - Повишаване на капацитета на заинтересованите страни за планиране и програмиране на развитието и управлението на мрежата НАТУРА 2000.	(НИКС) - Повишаване на капацитета на заинтересованите страни за планиране и програмиране на развитието и управлението на мрежата НАТУРА 2000.

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			М 83 - Развитие на капацитета, знанията и уменията на ЗС за комуникация и участие в постигането на НАТУРА 2000 целите.	(НИКС) - Развитие на капацитета, знанията и уменията на ЗС за комуникация и участие в постигането на НАТУРА 2000 целите; мониторинг, оценка и докладване на дейности, пряко или косвено свързани с НАТУРА 2000; ефективно прилагане на стратегическите документи и европейското и национално законодателство, свързано с НАТУРА 2000 при реализацията на проекти; въвеждане на управленски практики за екологосъобразно икономическо/ бизнес развитие.
			М 84 - Обмяна на опит и добри практики, свързани с НАТУРА 2000 в рамките на проекти, финансирани от различни програми и действащи през периода 2014-2020 г.	(НИКС) - Обмяна на опит и добри практики, свързани с НАТУРА 2000 в рамките на проекти, финансирани от различни програми и действащи през периода 2014-2020 г.
			М 85 - Разработване и изпълнение на програми за екологично образование с фокус върху НАТУРА 2000 за ученици и студенти.	(НИКС) - Разработване и изпълнение на програми за екологично образование с фокус върху НАТУРА 2000 за ученици и студенти.
			М 86 - Придобиване на умения и постигане на обществена активност и информираност в териториите от НАТУРА 2000, в които действа местна инициативна група (МИГ), прилагаща стратегия за местно развитие.	(НИКС) - Придобиване на умения и постигане на обществена активност и информираност в териториите от НАТУРА 2000, в които действа местна инициативна група (МИГ), прилагаща стратегия за местно развитие.
			М 87 - Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на земи/гори на територията на защитените зони от мрежата	(НИКС) - Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на земи/гори на територията на защитените зони от мрежата НАТУРА 2000, вкл. подкрепа за подготовка и разработване на бизнес-услуги.

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			Натура 2000.	
			М 88 - Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	НИКС) - Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000, вкл. подкрепа за подготовка и разработване на бизнес-услуги.
			М 89 - Подобряване на знанията на земеделските производители за дейностите за опазване на биологичното разнообразие.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ При изпълнение на дейностите за опазване на почвите (наторяване-прецизно торене, зелено торене, варуване, почвообработка, въздържане от палене на стърнищата, противоерозионни и т.н.; ✓ За опазване на агробио разнообразието (агролесовъдство, зелени буферни ивици, синори, чимово-мулчиращи системи, биологична растителна защита и т.н.); ✓ При изпълнение на дейностите за минимизиращи влиянието на климатичните промени върху екосистемите, вкл. чрез изграждане на зелена инфраструктура
			М 90 - Придобиване на умения и постигане на обществена активност и информираност в териториите от НАТУРА 2000, в които действа местна рибарска група, прилагаща стратегия за местно развитие.	Придобиване на умения и постигане на обществена активност и информираност в териториите от НАТУРА 2000, в които действа местна рибарска група, прилагаща стратегия за местно развитие.
			М 91 - Обучение на млади предприемачи/земеделски производители за планиране и развитие на екологосъобразен бизнес в територии, попадащи в НАТУРА 2000.	(НИКС) - Обучение на млади предприемачи/земеделски производители за планиране и развитие на екологосъобразен бизнес в територии, попадащи в НАТУРА 2000.

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			М 92 - Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за развитие и промотиране на устойчив туризъм на територията на защитените зони от НАТУРА 2000, вкл. провеждане на професионални обучения и обучения по ключови компетенции.	(НИКС) - Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за развитие и промотиране на устойчив туризъм на територията на защитените зони от НАТУРА 2000, вкл. провеждане на професионални обучения и обучения по ключови компетенции.
			М 93 - Обучение на противопожарни отряди и доброволци.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Обучение на противопожарни отряди; ✓ Насърчаване на доброволството чрез подбор, обучение и организация на доброволчески отряди.
	22	Средства за насърчаване на посетителското ползване и оценяването на Натура 2000 места	М 94 - Определяне на посетителския натиск и проучване на нуждите на посетителите.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Проучване на настоящия и потенциален туристопоток в защитените зони от мрежата Натура 2000; ✓ Оценка на въздействието от туристическите услуги върху състоянието на видовете и местообитанията.
			М 95 - Популяризиране на възможностите, които „зеления“ туризъм предлага.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Разработване на програма за популяризиране на зелен туризъм в рамките на мрежата НАТУРА 2000 сред конкретни целеви групи (младежи, учащи се и други); ✓ Обвързване на маркетинга на зеления туризъм в защитените зони от НАТУРА 2000 с други туристически обекти от национално и международно значение; ✓ Разработване на информационни и интерпретативни услуги и материали за посетители на НАТУРА 2000 обекти; ✓ Изработване и инсталиране на информационни табла, интерпретативни табла и атракции.
	23	Закупуване на земи, включително компенсация за правото на строеж	М 96 - Закупуване на земи, включително компенсация за правото на строеж.	✓ проучване на механизмите за закупуване на земи /отчуждаване на земи и разработване на анализи и предложения за законодателни промени;

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<ul style="list-style-type: none"> ✓ разработване и въвеждане на методика за изчисляване на хектари земи за отчуждаване въз основа на резултатите от приоритизацията на видове и местообитания, направена за целите на мрежата НАТУРА 2000; ✓ закупуване на земи с цел наводняване на стари басейни за възстановяване на местообитанията; ✓ закупуване на земи с оглед защита на околната среда и прилагане на управленски схеми в територията на мрежата Натура 2000.
Инвестиции в природни ресурси	24	Инфраструктура за възстановяване на местообитания и видове	<p>М 97 - Изграждане на специфична инфраструктура за съществуващи обекти с цел намаляване на въздействието от тяхната експлоатация върху природозащитното състояние на видове и природни местообитания.</p> <p>М 98 - Изграждане и поддържане на временна инфраструктура, необходима за възстановяване на природни местообитания и видове.</p> <p>М 99 - Изграждане и поддържане на инфраструктура за текущо наблюдение на местата от управленските органи, съобразно приетите планове за управление на защитените зони.</p> <p>М 100 - Подкрепа за дейности</p>	<p>Изграждане на специфична инфраструктура за съществуващи обекти (кариери, мини, ВЕЦ, пътища, сгради и др.) с цел намаляване на въздействието от тяхната експлоатация върху природозащитното състояние на видове и природни местообитания, вкл. монтаж на вертикална пътна сигнализация, указваща случаен сблъсък/прегазване на диви животни; адаптиране на осветителна инфраструктура с цел намаляване на светлинното замърсяване, влияещо на състоянието на видове и природни местообитания.</p> <p>Изграждане и поддържане на временна инфраструктура, необходима за възстановяване на местообитания и видове.</p> <p>Изграждане и поддържане на инфраструктура за текущо наблюдение на местата от управленските органи, съобразно приетите планове за управление на защитените зони.</p> <p>Подкрепа за дейности по възстановяване на горския</p>

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
			по възстановяване на горския потенциал след претърпени бедствия, с цел подкрепа за възвръщане на екологичните функции на засегнатите обекти.	потенциал след претърпени бедствия, с цел подкрепа за възвръщане на екологичните функции на засегнатите обекти.
			М 101 - Инвестиции за подобряване управлението на отпадъците от селското стопанство.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Инвестиции за подобряване управлението на отпадъците от селското стопанство – оборски тор, дървестни и растителни отпадъци, екологосъобразно обезвреждане на пестициди и др. препарати за растителна защита и др. ✓ Подобряване на съхранението и прилагането на оборски тор, намаляване на емисиите от двуазотен оксид и метан в селското стопанство.
			М 102 - Осигуряване на оборудване за управление на ЗЗ	Осигуряване на оборудване необходимо за управление на ЗЗ, като напр. офис и компютърно оборудване, материали за мониторинг, лодки, водолазна екипировка, камери, GPS устройства и т.н.
			М 103 - Инвестиции за намаляване на антропогенното замърсяване около и на територията на защитените зони от мрежата Natura 2000.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Преместване на общинските сметища, почистване на замърсени терени с отпадъци; ✓ Закриване и рекултивация на общински сметища; ✓ Инвестиции в събиране на отпадъци от вътрешните басейни и Черно море; ✓ Управление на водните ресурси чрез децентрализирани системи за управление на отпадните води и използването им като ресурс за преодоляване на засушаванията. ✓ Изграждане на инсталации за механично и биологично третиране и инсталации за оползотворяване на компоста и биогаза.
			М 104 - Инвестиции за подобряване качеството на повърхностните води	✓ Инвестиции в подобряване на качеството на водата с цел осигуряване на добро екологично състояние на повърхностните води в крайбрежните зони от НАТУРА 2000;

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ограничаване на въздействието на някои предприятия за аквакултури върху параметрите на водата и биоразнообразието.
			<p>М 105 – Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Natura 2000.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Инвестиции в преобразуване на конвенционални производства на аквакултури в биологични; ✓ Инвестиции в оборудване и/или инфраструктура, ограничаващи физическото и биологично въздействие на риболова върху морската екосистема вкл. промяна на риболовни практики към такива щадящи морските местообитания и видове; ✓ Строителство или монтаж на статично или подвижно оборудване, предназначено за защита или развитие на морската фауна и флора; ✓ Поддържане на морски дюни чрез локални инфраструктурни мерки за ограничаване на бреговата ерозия, унищожаването на видове и природни местообитания в следствие на строителни дейности на близки обекти, създаване на бариери и заграждения и т.н.; ✓ Възстановяване на съществуващи езера и лагуни с аквакултури чрез отстраняване на наноси или чрез превантивни мерки за предотвратяване на образуването на наноси; ✓ Насипване на крайбрежен пясък или подхранване на плажове с цел възстановяване;
			<p>М 106 – Инвестиции за преодоляване на фрагментацията на природни местообитания, засегнати от антропогенна дейност.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Поддържане на буферни пояси от естествена крайречна растителност по протежението на речни корита, в т.ч. създаване на буферни ивици по поречието на р. Дунав за задържане на биогени от селското стопанство; ✓ Редуциране на фрагментацията от линейната инфраструктура чрез създаване и поддържане на биокоридори като част от зелената инфраструктура;

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изграждане и ползване на зелена инфраструктура за минимизиране фрагментацията и за подобряване на кохерентността на зоните.
			<p>М 107 – Инвестиции в рамките на НАТУРА 2000, когато нейните райони засягат риболовни дейности които оказват влияние върху местообитанията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Защита и подобряването на околната среда в рамките на НАТУРА 2000, когато нейните райони пряко засягат риболовни дейности, с изключение на оперативни разходи, които са резултат от прилагането на дейността, надхвърлящи обичайно прилагане на добрата практика, и от увеличени производствени разходи; ✓ Отстраняване на изгубени риболовни уреди от морското дъно, с цел да се противодейства на така наречения „призрачен“ (нелегален) риболов;
			<p>М 108 – Инвестиции за възстановяване на природни местообитания, засегнати от антропогенна дейност.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изграждане на канализация и ПСОВ на населените места в близост и/или свързващи защитени зони от НАТУРА 2000; ✓ Обезпечаване на всички туристически обекти в НАТУРА 2000 със свързване към канализационни системи с ПСОВ, съобразно предписанията на плановете за управление на защитените зони
			<p>М 109 – Инвестиции в консервационни дейности за поддържане/ подобряване на природозащитното състояние на видове и природни местообитания.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Възстановяване на дюнна растителност и генериране на добавена стойност за ограничаване на вятърната ерозия чрез прилагането на дейности по възстановяване и/или поддържане на видове и природни местообитания; ✓ Инвестиции за проектиране и създаване на съоръжения за подкрепа на жизнения цикъл на рибните общества (защитени места за развъждане и израстване); ✓ Възстановяване на стари меандри и речни корита и реинтродукция на видове; ✓ Повишаване на резистентността на влажните зони към ефектите от изменението в климата чрез

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				<p>изпълнение на възстановителни мерки за поддържане на водния режим;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Защита и поддържане на заблатени местности; ✓ Възстановяване и поддържане на влажни зони, в т.ч. и на „трансгранични влажни зони“ по смисъла на Рамсарската конвенция, вкл. чрез изграждане и поддържане на обекти на зелената инфраструктура; ✓ Възстановяване на вътрешни водоеми, включително места за размножаване (мръстилища) и миграционни пътища на мигриращи видове;
			<p>М 110 Възстановяване и поддържане на зелена инфраструктура в териториите по Natura 2000 в обхвата на ПРСР</p>	<p>Възстановяване и поддържане на зелена инфраструктура, в т.ч. полски синори и крайречни местообитания, върху деградирани земи, водосбори на язовири и т.н.</p>
			<p>М 111 - Инвестиции за подкрепа за разработване и осъществяване на по-екологосъобразни алтернативи на проекти с очаквано значително въздействие върху околната среда.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Проекти за едро-мащабно удълбаване, и за изграждане на нова или разширяване на съществуваща пристанищна инфраструктура, ЖП и пътна инфраструктура, вкл. подготовка и изпълнение на конкретни предписания за ограничаване на местното негативно въздействие (инфраструктурни и биологични бариери за намаляване на шумовото и химическото замърсяване, съпътстващо изграждане на прилежащи съоръжения за подкрепа на жизнения цикъл на местните общества); ✓ Разработване на комплексни алтернативни подходи (например изграждане на брегови Ро-Ро терминали + осигуряване на свързаност с регионалния ЖП транспорт като алтернатива на корабния транспорт по долното течение на река Дунав и т.н.); ✓ Реализация на проекти за устойчив транспорт, напр. подкрепа за въвеждане на електротранспорт,

Категоризация	No	Дейности	Мерки	Индикативен обхват на мярката
				превозни средства с ниски емисии в околната среда и т.н.
	25	Инфраструктура за обществен достъп, информационни дейности, наблюдателни и информационни пунктове и др.	М 112 - Изграждане на инфраструктура с цел подобряване и контролиране на посетителския поток в защитените зони от мрежата Натура 2000.	Изграждане на инфраструктура с цел подобряване и контролиране на посетителския поток в защитените зони от мрежата Натура 2000, вкл. наблюдателни пунктове и платформи, изграждане/ оборудване на посетителски центрове, изграждане екопътеки и др., в съответствие с плановете за управление на защитените зони и целите на опазването